

Tutkittaville tarkoitettu tietosuojaseloste koskien hanketta ”Muuttuva ulkosuomalaisuus 2”

Olet osallistumassa tieteelliseen tutkimukseen, joka toteutetaan Siirtolaisuusinstituutissa. Tässä tietosuojaa koskevassa selosteessa kerrotaan, miten henkilötietojasi tullaan käsittelemään tutkimuksessa.

1. Rekisterinpitäjä

Siirtolaisuusinstituutti

2. Tutkimuksen ja henkilötietojen käytön kuvaus

Muuttuva ulkosuomalaisuus 2 -hanke kartoittaa ulkosuomalaisten elämäntilannetta ja ulkomaille muuton syitä, hyvinvointia ja sosiaalisia verkostoja, yhteydenpitoa, viestintää ja mediaa, ulkosuomalaistoimintaa ja palvelutoiveita, poliittista osallistumista, paluumuuttoa sekä identiteettiä. Hankkeen aineistonkeruu toteutetaan Webropol-pohjaisena sähköisenä kyselytutkimuksena marras-joulukuussa 2025. Kyselyä levitetään laajasti ulkosuomalaisille kattaen ulkomaille muutaneet sekä ulkomailta pidempään asuneet nykyiset ja entiset Suomen kansalaiset sekä ulkomailta syntyneet/kasvaneet suomalaisten jälkeläiset, ja siihen odotetaan tuhansia vastauksia (vuonna 2020 vastaavaan kyselyyn saatiin verkkopohjaisesti 2 047 vastausta). Kyselyn avulla kerätyn aineiston pohjalta laaditaan raportti, joka julkaistaan Siirtolaisuusinstituutin Raportteja-julkaisusarjassa. Hankeen toteutuspaikka on Siirtolaisuusinstituutti ja sen toteuttaa Erikoistutkija, FT Tuire Liimatainen. Hanke on Sisäministeriön rahoittama (1.10.2025-31.1.2026).

Kyseessä on yleistä etua koskeva tieteellinen tutkimus, joka toteutetaan anonymisti Webropol-kyselytyökalun avulla ilman suorien henkilötietotunnisteiden (esim. nimi, sähköpostiosoite) keräämistä. Kyselyssä kerätään kyselyn vastaajien taustatietojen kartoituksen yhteydessä epäsuoria henkilötietoja, joita tiedustellaan vastausten tilastollista käsittelyä varten. Nämä tiedot auttavat ymmärtämään tutkimukseen osallistuvien taustoja ja tämän päivän ulkosuomalaisuutta (esim. sukupuoli, ikä, kansalaisuus, äidinkieli, uskonto, koulutustausta, työtilanne, tuloluokka, muu vähemmistöidentiteetti). Kyselyyn vastaajilta pyydetään suostumus henkilötietojen käsittelyyn hankkeessa määriteltyjä tarkoituksia varten. Aineisto tulee vain tutkimuskäyttöön ja se luovutetaan hankkeen päätyttyä anonymisoituna Tietoarkistoon sekä Siirtolaisuusinstituutin arkistoon. Anonymisoinnin varmistamiseksi aineisto käsitellään siten, että siitä poistetaan harkinnanvaraisesti sellaisia tausta- ja tunnistetietoja, jotka voisivat yhdistettyinä mahdollistaa yksittäisten vastaajien tunnistamisen.

3. Tutkimusryhmän vastaava yhteyshenkilö

Tutkittavat voivat tehdä kaikki tähän tutkimukseen liittyvät pyynnöt (myös tietosuojasetuksen III. luvussa mainitut rekisteröidyn oikeuksien käyttämisestä koskevat pyynnöt) alla olevalle yhteyshenkilölle:

Nimi: Tuire Liimatainen
Osoite: Hämeenkatu 13, 20500 Turku
Sähköposti: tuire.liimatainen@migrationinstitute.fi

4. Henkilöt, jotka osallistuvat henkilötietojen käsittelyyn

Hankkeessa työskentelee yksi tutkija (Tuire Liimatainen), joka toimii myös hankkeen yhteyshenkilönä. Hän kerää aineistoa ja käsittelee henkilötietoja osana aineistonkeruuta ja sen analyysiä. Tietoja käsitellään vain sen verran ja sillä tavalla kuin on tarpeen hankkeen tarkoitukseen ja tavoitteeseen pääsemiseksi. Lisäksi hänellä on vaitiolovelvollisuus.

5. Tutkimuksen nimi ja tutkimuksen kesto

Tutkimuksen nimi: Muuttuva ulkosuomalaisuus 2

Hankkeen kesto: 1.10.2025-31.1.2026

Henkilötietojen käsittelyaika: Tutkimuksen henkilötietojen käsittelyaika päättyy viimeistään viisi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen tammikuussa 2031.

6. Henkilötietojen käsittelyn lainmukainen peruste

Henkilötietoja käsitellään seuraavan, EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6(1) artiklassa mainitun, käsittelyperusteen pohjalta:

- ☒ rekisteröidyn suostumus;
- ☐ käsittely on tarpeen sopimuksen täytäntöön panemista varten;
- ☐ rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen;
- ☐ käsittely on tarpeen rekisteröidyn elintärkeiden etujen suojaamista varten;
- ☒ käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista varten tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämistä varten:
 - ☒ tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointiin liittyviä tarkoituksia varten;
 - ☐ tieteellisten aineistojen tai kulttuuriperintöön liittyvien materiaalien arkistointia varten;
- ☐ rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeuksiin liittyvä etu.

7. Tutkimusmateriaalin sisältämät henkilötiedot ja toimenpiteet niiden suojaamista varten

Kyselyssä kerätään epäsuoria henkilötietoja vastaajien taustatietojen kartoituksen yhteydessä. Näitä ovat sukupuoli, ikä, kansalaisuus, äidinkieli, uskonnollinen vakaumus, koulutustausta, työtilanne, tuloluokka, perhetilanne, poliittinen mielipide ja muu vähemmistöidentiteetti. Kyselyn yhteydessä kerätään vain niitä epäsuoria henkilötietoja, jotka ovat tarpeen hankkeen tavoitteita koskien. Epäsuoria henkilötietoja käsitellään vastausten tilastollisen analysoinnin yhteydessä eikä niitä yhdistellä tavoilla, jotka mahdollistaisivat yksittäisen vastaajan tunnistamisen.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) antamien ohjeiden perusteella (ks. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/lhmistieteiden_eettisen_ennakkoarviointin_ohje_2020.pdf) tutkimushanke ei vaadi eettistä ennakkoarviointia. Lisäksi siinä käytettävät aineistot perustuvat vastaajien tietoon perustuvaan suostumukseen. Hankkeelle on tehty aineistohallintaa koskeva suunnitelma.

8. Erityiset henkilötietojen ryhmät (arkaluontoiset henkilötietojen ryhmät)

Hankkeessa tullaan selvittämään/kysymään seuraavia henkilötietoja:

- ☒ Rotu tai etninen alkuperä

- ☒ Poliittiset mielipiteet
- ☒ Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- ☐ Ammattiliiton jäsenyys
- ☐ Geneettiset tiedot
- ☐ Biometristen tietojen käsittely henkilön selkeää tunnistamista varten
- ☐ Terveystiedot
- ☒ Henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Epäsuorat henkilötiedot sisältävät seuraavia arkaluontoisten henkilötietojen ryhmiä: poliittinen mielipide ja uskonnollinen vakaumus. Lisäksi kyselyn avovastausten yhteydessä on mahdollista, että seuraavia arkaluontoisia henkilötietojen ryhmiä mainitaan: rotu tai etninen alkuperä, seksuaalinen suuntautuminen. Myös tieto kyselyn vastauskielestä (suomi, ruotsi tai englanti) säilytetään.

Erityisiä henkilötietojen ryhmiä käsitellään hankkeessa seuraavien asetusten pohjalta: EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artikkelit 9 (erityiset henkilötietojen ryhmät) ja 10 (rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvät tiedot) sekä tietosuojalaki 6 ja 7 §:t:

- ☒ rekisteröidyn suostumus;
- ☐ käsittely on tarpeen rekisteröidyn elintärkeiden etujen suojaamista varten;
- ☒ käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista varten tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämistä varten:
 - ☒ tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastollisia tarkoituksia varten;
 - ☐ tieteellisten aineistojen tai kulttuuriperintöön liittyvien materiaalien arkistointia varten.

9. Lähteet, joista henkilötietoja kerätään

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen osallistuvilta itseltään. Henkilötietojen luovuttaminen on vapaaehtoista.

10. Henkilötietojen siirtäminen ja jakaminen kolmansille osapuolille

Henkilötietoja ei siirretä kolmansille osapuolille.

11. Henkilötietojen siirtäminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

12. Automaattinen päätöksenteko ja suojatoimet, joita noudatetaan

Automaattinen päätöksenteko ei koske käsiteltäviä henkilötietoja. Henkilötietoja koskevat seuraavat suojatoimet:

- ☐ Aineisto on salassa pidettävää.
- ☒ Suojatoimet, joita sovelletaan kirjalliseen materiaaliin:

Mahdollinen kirjallinen materiaali säilytetään Siirtolaisuusinstituutin tiloissa lukittavissa kaapeissa lukitussa työhuoneessa. Instituutti on lukittu myös päivällä ja kirjalliseen aineistoon pääsevät käsiksi vain ne henkilöt, jotka on nimetty henkilötietojen käsittelijöiksi.

☒ IT-järjestelmissä tehtävä henkilötietojen käsittely:

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot:

- ☒ käyttäjätunnus
- ☒ salasana
- ☒ kaksivaiheinen käyttäjän tunnistus (MFA)
- ☐ pääsynhallinta verkko-osoitteiden avulla (IP-osoitteet)
- ☐ käytön rekisteröinti (lokitietojen kerääminen)
- ☒ kulunvalvonta
- ☐ muu, mikä:

Kyselyaineisto tallennetaan salasanalla suojattuun, tietoturvan mukaiseen Seafire-kansioon. Vain hankkeen tutkija pääsee aineistoon käsiksi hankkeen aikana.

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- ☐ Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa.
 - ☐ Analysoitava aineisto sisältää suorat tunnistetiedot.
- Perustelut:

Tietojen suojaus tietojen siirron aikana:

☒ tiedonsiirron salaus: suojatun vpn-yhteyden kautta, tallennus vain suojatulle omalle verkkolevyllä. Aineistoa säilytetään ja sitä siirretään tutkimusryhmän sisällä tietoturvan mukaisesti.

13. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusaineisto arkistoidaan:

- ☒ ilman tunnistetietoja
- ☐ tunnistetietojen kanssa

Minne tutkimusaineisto tallennetaan ja kuinka pitkäksi aikaa:

Kyselyaineisto tallennetaan vuoden sisällä hankkeen päättymisen jälkeen Tietoarkistoon sekä Siirtolaisuusinstituutin arkistoon pysyvästi, joiden kautta sitä voi käyttää tieteelliseen tutkimukseen. Aineiston käyttöä varten tulee rekisteröityä.

14. Oikeutesi rekisteröitynä ja oikeuksia koskevat poikkeukset

Voit ottaa yhteyttä hankkeen yhteyshenkilöön Tuire Liimataiseen saadaksesi lisätietoja tietosuojasetuksen mukaisista oikeuksistasi ja niiden käytöstä.

15. Rekisteröidyn oikeuksia koskevat poikkeukset

Tietosuoja-asetuksen ja kansallisen tietosuojalain perusteella rekisteröidyn oikeuksiin voidaan tehdä tiettyjä poikkeuksia silloin, kun henkilötietojen käsittelyn perusteena on tieteellinen tutkimus ja silloin, jos oikeuksien toteuttaminen tekisi käsittelyn tarkoituksen (tässä tapauksessa tieteellisen tutkimuksen) mahdottomaksi tai häiritä käsittelyä huomattavasti.

Tarve tehdä poikkeuksia rekisteröityjen oikeuksiin arvioidaan aina erikseen jokaisessa tapauksessa. Tämän tutkimuksen tietosuojaselosteessa on todennäköisesti tarpeellista tehdä poikkeuksia seuraaviin rekisteröityjen oikeuksiin:

- ☐ Oikeus päästä käsiksi tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)
- ☐ Oikeus pyytää tietojen oikaisemista (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)
- ☐ Oikeus pyytää tietojen poistamista (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)
- ☐ Oikeus pyytää tietojen käsittelyn rajoittamista (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)
- ☐ Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä (tietosuoja-asetuksen 20 artikla)
- ☐ Oikeus vastustaa tietojen käsittelemistä (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Tehtävien poikkeusten perusteet ja tehtävien poikkeusten sisältö:

Rekisteröidyllä on seuraavat oikeudet, ellei tietosuojalainsäädännön takia toimita toisella tavalla:

- Oikeus tarkistaa tiedot (oikeus saada pääsy henkilötietoihin)
 - Rekisteröidyllä on oikeus tietää, käsitelläänkö hänen henkilötietojaan vai ei, ja mitä henkilötietoja hänestä on tallennettu.
- Oikeus pyytää tietojen oikaisemista
 - Rekisteröidyllä on oikeus vaatia, että häntä koskevat virheelliset, epätarkat tai puutteelliset henkilötiedot oikaistaan tai niitä täydennetään mahdollisimman nopeasti. Lisäksi henkilöllä on oikeus vaatia, että tarpeettomat henkilötiedot poistetaan.
- Oikeus pyytää tietojen poistamista
 - Rekisteröidyllä on poikkeustapauksissa oikeus pyytää henkilötietojensa poistamista kokonaan rekisterinpitäjän rekistereistä (oikeus tulla unohdetuksi).
- Oikeus pyytää käsittelyn rajoittamista
 - Rekisteröidyllä on tietyissä tilanteissa oikeus pyytää henkilötietojensa käsittelyn rajoittamista niin pitkäksi aikaa, kunnes hänen tietonsa on tarkistettu sopivalla tavalla ja korjattu tai niitä on täydennetty.
- Oikeus vastustaa omien tietojen käsittelemistä
 - Henkilöllä on tietyissä tilanteissa oikeus oman henkilökohtaisen tilanteensa perusteella vastustaa henkilötietojensa käsittelyä milloin tahansa.
- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
 - Rekisteröidyllä on tietyissä tilanteissa oikeus saada häntä koskevat henkilötiedot, jotka hän on toimittanut rekisterinpitäjälle. Tietojen tulee olla selkeässä, yleisesti käytetyssä ja kohteellisesti luettavassa muodossa. Rekisteröidyllä on myös oikeus siirtää tiedot toiselle rekisterinpitäjälle.
- Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle
 - Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkansa sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, jos hän on sitä mieltä, että henkilötietojen käsitte-

lyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679. Rekisteröidyllä on lisäksi oikeus hakea muutosta käyttämällä hallinnollisia keinoja ja muita oikeussuojaan liittyviä keinoja.

16. Oikeus valituksen tekemiseen

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle, jos olet sitä mieltä, että henkilötietojasi ei ole käsitelty soveltuvan tietosuoja koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihte: 029 566 6700
Sähköposti (kirjaamo): tietosuoja@om.fi